

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 27. oktobra 1927.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 124.

Ukinitev carinarnice v Celju.

Pisali smo že večkrat o ukinitvi carinskega oddelka v Celju; primorani smo pa, da se danes ponovno vrnemo na ta predmet in to samo radi tega, da ugotovimo dejstvo, da so se že sedaj pokazale kvarne posledice, ki smo jih predvideli že takoj, ko smo zaznali o ukinitvi tega oddelka. Minister financ je navedel kot razlog za ukinitve tega, kakor še mnogo drugih carinskih oddelkov, potrebo varčevanja v državni upravi. Ukinitev carinarnic naj bi pomagala pri tem, da se uravnoteži državni proračun. Zdi se pa, da se pri tem ni postopalo preveč skrupulozno; ukinilo se je vse, kar ni bilo neposredno na meji. Kateri momenti so zahtevali ustanovitve carinarnic, ki so se sedaj ukinile, kakšne gospodarske funkcije so vršile te carinarnice in kakšnim gospodarskim potrebam so služile, o tem se ni menda sploh vodilo računa. Postavil se je princip, ki se ima uveljaviti, pa naj bo gospodarsko še tako neutemeljen in celo škodljiv!

Ko smo zaznali o ukinitvi carinskega oddelka v Celju smo napisali, da bodo koristni, ki jih bo imela država od ukinitve, neprimerno manjše kot pa bo škoda za interese in neposredno seveda tudi za državo samo.

Dogodki so pokazali prav kmalu, da smo imeli prav. Od vseh strani prihajajo pritožbe o zastoji blaga na mariborski postaji. Blago, namenjeno za Celje, zastaja v Mariboru in prihaja v roke naslovnikov skoro redno z večdnevno zamudo. Potrebne so intervencije, zamuda časa, dragocene poti, posredniki, zastopniki i. dr. Ne samo, da prihaja blago večkrat celo prepozno, se z nepotrebnimi intervencijami znatno podraži.

Zastoj se je pojavil tako pri paketih, kakor tudi pri vagonih pošiljkah. Neka tovarna je nujno čakala na vagon potrebne surovine. Vagon je prišel za tri dni pozneje, kar je povzročilo tovarni mnogo neprijetnosti. Le spretne vodstvu tovarne se je zahvaliti, da ni radi tega nastal zastoj tudi v obratu. Mar nima radi takih nenormalnih pojavov pri velikih podjetjih znatno gmotno škodo tudi država sama? In take zamude so sedaj pri carinskem blagu, ki je namenjeno za Celje, skoro redne. Kdo naj nosi odgovornost za vso škodo?

Ne dvomimo, da bi se dalo vse carinsko poslovanje izvršiti tudi z manjšim številom carinarnic, toda naj se ukinito tam, kjer so v resnici nepotrebne in ne vršijo nikake gospodarske funkcije. Toda ukiniti carinarnico v gospodarsko tako važnem centru kot je Celje, pomeni nesmisel, ki vzbuja po pravici ogorčenje gospodarskih krogov Celja in okolice.

Mogoče bi se dalo kasneje ukiniti tudi celjski oddelek, zlasti če bodo druge carinarnice, ki morajo prevzeti promet celjske carinarnice, ekspeditivno in brezhibno poslovale; toda ukiniti danes to važno carinarnico se absolutno ne sme! Če si gospodje pri finančnem ministru niso bili prej tega svesti, bi se morali o tem prepričati vsaj sedaj, ko vidijo, da promet zastaja in da se z dneva v dan množijo pritožbe. Škode, ki jih utrpijo gospodarski krogi, so velikanke in nositi jih bode morala delno tudi država sama! Zato se ponovno obračamo na merodajne faktorje in zahtevamo, da se carinski oddelek v Celju vzpostavi, da se tako prepre-

čijo še večje gmotne škode. Tudi je danes jasno, da bo državna uprava neprimerno manj uštedila kot bo znala prav radi tega izguba na dohodkih. Štediti je prav, toda samo tako, da se s tem ne povzročijo še večji stroški in škode!

Fr. Zelenik:

Važen pripomoček.

Zadnjič sem pisal, da sem videl pri uglednem industrijskem podjetju praktičen pripomoček pregleda računov, kateri omogoča podjetju, da ima strogi red glede terjanja zapadlih računov. Na to sem dobil opozorilo, da obstoja še kaj bolj praktičnega kot so moje mape za kopije računov ali knjige omenjenega podjetja. Seveda sem si ogledal ta pripomoček in priznati moram, da je res dober in priporočljiv. Sloni pa na kartotečnem sestavu. V sledečem hočem nekoliko opisati ta pripomoček pregleda terjatev in tudi spomina. V podolgovati skrinjici je večje število kartončkov. 12 kartončkov je nekoliko višjih in nosijo napise mesecev. Za vsakim takim kartončkom leže nekoliko manjši s številkami za dneve. V skrinjici so še listki raznih barv in z jako praktičnimi natisi. N. pr. listki za odprte račune so bele barve in imajo natis, da se vpiše naslov odjemalca ali dobavitelja, datum in številka računa, računski znesek, dan sodne razprave, troški, datum plačila itd. Ko se naredi račun, se izpolni tudi taki listek in vloži pod datum, katerega račun zapade. Ako dolжник poravnava račun pred tem datumom, se seveda vzame listek ven, zabeleži dan plačila in odloži. Pod datumom ostanejo le listki s podatki računov, ki do tega dne niso plačani. Napiše se opomin in listek vloži pod datum, katerega bi se naj drugič terjalo, ako račun ni poravnano do tistega dne. Tako trgovec natančno ve za vsaki dan, koliko denarja bi moral dobiti. Taki listek napiše tudi za vsaki prejeti račun in listek vloži pod datum, katerega bi naj račun plačal. Ako dotičnega dne ne more plačati, bo listek preložil za nekaj dni naprej.

Ta kartoteka pa ne služi samo za pregled dolgov in terjatev, ampak se porabi lahko tudi za mnoge druge namene, ker sem že omenil, da so v skrinjici listki različnih barv. Beli listki so n. pr. za račune. Listki višnjeve barve služijo za beležke, kdaj mora priti kako naročeno blago, ali za kateri dan je blago naročeno, pa trgovec na podlagi takega listka opozori dobavitelja, da naj izvrši naročbo ali se odpokliče naročeno blago. Rumeni listki služijo zopet za zabeležbo, katerega dne se naj kaka naročba izvrši itd. Na listek kake druge barve se zabeleži, kaj se naj naredi ali izvrši kak dan in listek se vloži pod dotični datum. Med delom pade trgovcu kaj na um. Takoj to zabeleži na listek in ga vloži pod datum, kdaj se naj domislica izvrši ali porabi itd. Za vse mogoče slučaje in namene služi ta kartoteka. Ni potrebno, da trgovec s svojim knjigovodjem ali s korespondentom razpravlja vsako stvar, ampak zapiše svoje pripombe na listke. Te zabeležbe trgovec lahko naredi zvečer po zaključku dela, ko ima popolni mir. Vzame v roke listke, ki leže pod datumom drugega dne in napravi na listkih svoje opazke. Drugi dan uslužbenci pogledajo listke, vsak vzame listke barve, ki se tičejo njega in izvrši delo. Knjigovodja n. pr. vzame

bele listke, da terja dolžnike ali pripravi plačila upnikom, korespondent vzame listke za njegovo delo, da odpokliče blago, skladiščnik vzame višnjeve in rumene listke, da izvrši naročbe itd. Zvečer, ko dobi trgovec vso pošto v pregled in podpis, lahko natančno ugotovi na podlagi listkov, ne samo, ali se je vse delo izvršilo, ampak tudi, če se je izvršilo po njegovih navodilih. Ako se terja na podlagi saldakonti, se zamudi veliko časa in pregledovati se mora vse knjige. Zato bo vsak knjigovodja vesel pripravnega pripomočka, s katerim si olajša pregled.

Praktičen trgovec si bo nabavil in uvedel vsaki pripomoček, s katerim razbremeni ne samo samega sebe in svoje živce, ampak tudi svoje uslužbence. Res je, da se mora izkoristiti delovna sila, toda posluževati se moramo vseh pripomočkov, s katerimi razbremenjujemo sebe in svoje nastavljenice. Potem ostaja več časa in več delovne sile in delavoljnosti za kaj novega in se lotimo in vršimo novo delo z večjo vnemo, delazmožnostjo in bistrejšo glavo.

Ker nimam namena s tem člankom delati za koga reklamo, tedaj tudi ne navajam imena proizvajalca zgoraj opisanega pripomočka. Opozoriti sem le hotel čitatelje »Trgovskega lista« na ta važen pripomoček, ki je res vreden, da si ga nabavi vsak praktičen trgovec.

PREVOZ KROMPIRJA ČEZ TRST.

Italijansko ministrstvo za gospodarstvo je sklenilo, da dovoli prevoz krompirja avstrijskega, češkoslovaškega, poljskega, jugoslovanskega in ogrskega izvora, določenega za vkrcanje v luki Trst ter naslovljenega izven Italije, pod sledečimi pogoji: 1. Vsaki pošiljki mora biti priloženo izpričevalo o izvoru in izpričevalo, da je krompir prost naslednjih parazitov: Phthorimaes operculella, Synchytrium endobioticum, Doryphora decemlineata, Epitrix cucumeris. 2. Razkladanje vagonov s krompirjem je dovoljeno izključno v prosti luki Trst. Blago, ki bi se eventualno razložilo izven proste luke, se mora sežgati. 3. Železniški vagoni in vozovi, ki so služili za prevoz, se morajo takoj po razložitvi razkužiti. 4. Blago se bo deponiralo v posebnih skladiščih proste luke, v katerih se ne bo smelo skladati drugega blaga. Po izvozu blaga se bo moralo skladišče razkužiti ter ostanke, vključno smeti, sežgati. Stroške za razkuženje in za drugo, nosijo interese.

ŠTRAJK V SREDNJI NEMČIJI KONČAN.

Štrajk v srednjenemškem premogovnem okraju je končan. Delojemalci so sprejeli pogoje razsodišča, in je te pogoje kljub odklonilnemu stališču delodajalcev proglasil nemški delavski minister za obvezne. Zvišanje mezd na podlagi razsodilnega izreka znaša 11,3% dosedanjih mezd, praktično 60 pfenigov na dan. Kot odgovor na to odredbo državnega ministra sta srednjenemški sindikat rjavega premoga in vzhodnolabski sindikat rjavega premoga predlagala takojšnje sklicanje državne premogovne zveze, da se posvetujejo o zvišanju premogovnih cen. Vemo pa, da mora biti vsako tako zvišanje odobreno od ministrstva, preden dobi zakonito veljavo; in je po sedanjem stališču ministra težko misliti na to, da bi vlada zvišanje cen dovolila.

O trgovskem naraščaju.

Pretekli mesec se je pričel pouk na gremijalni šoli. Gremijalna trgovska šola v Ljubljani je glede izobrazbe trgovskega naraščaja v zadnjem času pokazala znaten napredek. Napačno je mnenje onih, ki mislijo, da je za vstop v gremijalno šolo sposoben vsak učenec, ki dovrši navadno osnovno šolo. V poslednjem času se prav upravičeno zahteva kot predpogoj za vstop v gremijalno šolo dovršena dva razreda srednje ali meščanske šole, toda mnogi so mnenja, da za trgovskega vajenca ni potrebna taka predizobrazba. Ne ugovarjam trditvi, da je marsikateri vajenec z osnovno šolo za trgovino bolj uporaben kot drugi mogoče s celo srednjo šolo. Vendar se ne bi smelo v trgovskih obratih tolerirati take vajence, ki tudi v osnovni šoli niso pokazali absolutno nobenega napredka.

Prečital sem učni načrt naše gremijalne šole. Že na prvi pogled sem se prepričal, da zahteva od vajenca, ki se hoče posvetiti trgovskemu stanu, posebne čuječnosti in marljivosti, če hoče, da bo kos vsem nalogam, ki mu jih predpisuje učni načrt. Ne smemo pa pozabiti, da se vrši šola le trikrat na teden in še to v popoldanskih urah, da nalaga učni načrt učiteljskemu zboru mnogo preglavic, ker se mora ta v vsakem oziru do konca leta popolnoma obdelati.

Ugotovil sem, da vajenci v začetku šolskega leta ne posvečajo učenju posebne pozornosti. V učni snovi zaostajajo, tako da koncem leta ne morejo zadostiti vsem zahtevam.

Da se pride takim nedostatom čimpreje v okom, je šolski odbor gremijalne šole v Ljubljani pred pričetkom šolskega leta sklenil, da se glede vseh onih vajencev, ki bodo v I. semestru letošnjega leta imenovani iz treh predmetov, učna pogodba razveljavi. Odbor želi, da se trgovski naraščaj dvigne na stopnjo absolutne sposobnosti in stremi za tem, da se v vrste trgovskega naraščaja sprejmejo le oni, ki imajo resno voljo posvetiti se trgovskemu stanu in ki se hočejo brezpogojno pokoravati navodilom svojega učnega gospodarja. Vsako nepokorščino bo skušal šolski odbor v bodoče zatreti že v kali. V prošlem letu se je namreč ugotovilo, da so se v trgovski naraščaj vrinili elementi, ki ne spadajo med naraščaj. Vsled tega se jih je tudi nekaj iz šole odslovilo. To stopanje šolskega odbora moram samo odobravati, ker brez energičnih ukrepov ne bo napredka.

Letos se je pričelo poučevati tudi v blagovnanstvu. To je hvalevredno delo, ker se bodo naši vajenci v ta predmet poglobili in dobili vse potrebne pripomočke za nadaljno praktično izobrazbo. V prvi vrsti se bo predavalo o najvažnejših predmetih specerijske in manufakturne stroke, dalje glede deželnih pridelkov in mlevskih izdelkov. Pozneje se bo prestopilo k poučevanju predmetov železne in lesne stroke. Razumljivo je, da bo k poučevanju teh predmetov treba pritegniti tudi strokovnjake, ki naj bi praktično pojasnjevali našemu naraščaju o važnosti posameznih predmetov.

Zaenkrat se moramo zadovoljiti s sedanjim razvojem, ker nimamo za več niti sredstev niti učnih prostorov. Z razvojem gremijalnega šolstva bo moral šolski odbor skrbeti za primernejše učne prostore, ki so sedaj v vsakem oziru pretesni. V posameznih razredih je sedaj natlačeni po 40 in več trgovskih vajencev in va-

jenk, ki se v ozkih prostorih in majhnih, pretesnih klopih absolutno ne morejo gibati. Radi tega se seveda tudi pouk ne more vršiti z ono intenzivnostjo, kakor bi se sicer mogel. V zimskem času vajenci mnogokrat ne morejo pisati, ker se kuri samo v jutranjih urah. Gremij sam nima toliko sredstev, da bi si zagotovil kurjavo za celo zimsko sezono. Država trgovskega šolstva skoro ne podpira, a trgovstvo samo prispeva za vzdrževanje gremijalne šole občutne zneske, tako da se več skoro ne more zahtevati.

Razveseljivo dejstvo pa je, da so se v preteklem šolskem letu uvedle ekskurzije, ki nudijo našemu naraščaju praktični vpogled v razna industrijska in trgovinska podjetja in ga tako usposablja za nadaljni razvoj v njegovi izobrazbi. Žal nedostaja za take ekskurzije časa, ker se mora, kakor sem že omenil, učna snov predelati, sicer bi pa trpel pouk.

Govorilo se je že, da si ustvarimo v Ljubljani svoj »Trgovski dom« in akcija je stala že skoro pred realizacijo. V tem domu naj bi bila vsa trgovska združenja; tu naj bi se namestila tudi gremijalna šola po vzgledu bivše »Mahrove«, ki je v tem pogledu vzgajala trgovski naraščaj tako, da smo po pravici lahko ponosni na vse one, ki so to šolo absolvirali. Na ta način bi se dalo poučevati celodnevno in bi bila tudi razvrstitev vajencev praktičnejša, tako za vajenca, kakor tudi za gospodarja.

Praktično in teoretično bi pridobili vajenci na vzgoji, bili bi pa tudi popolnoma neodvisni od raznih faktorjev. Pri taki reorganizaciji bi se pa naravno zahtevalo tudi usposobljenost učnih moči. Vsak učitelj, ki bi hotel poučevati na Gremijalni šoli, bi moral biti brezpogojno izprašan za trgovske nadaljevalne šole.

Na gremijalni šoli poučuje sedaj nekaj učiteljev, ki so usposobljeni samo za obrtno nadaljevalne šole. V teku zadnjih let so si pa tudi ti pridobili popolno kvalifikacijo za poučevanje na gremijalni šoli, dasi bi morali vsaj formalno zadostiti zahtevam glede usposobljenosti. Na ta način bi imeli na naših šolah kader izvežbanih strokovnih učiteljev, ki bi jamčil za popolno praktično in teoretično izobrazbo naraščaja. Konečno bi se morali omejiti tudi dosedanji naval vajencev, zlasti pa vajenk. Glavne stroke kakor špecerija, manufaktura in železnina zaposlujejo samo moške moči, dočim je v ostalih strokah glede potrebe trgovskih nastavlencev taka hiperprodukcija, da v celoti škodi razvoju trgovskega naraščaja. Z dotokom novih vajencev jemljemo možnost zaposlitve onim, ki so komaj prišli do zaslužka. Zato je sklep gremija, da še do konca junija 1929 ne sprejemajo več vajenci, popolnoma na mestu. Vsakemu vajen-

cu, ki vstopi v trgovino, mora biti bodočnost vsaj približno zagotovljena. Kaj nam pomaga, če imamo nebroj trgovskih nastavlencev, če jih pa ne moremo zaposliti? To bi pomenilo samo podpirati brezposelnost in nič drugega.

Starišem pa, ki nameravajo dati svoje otroke v trgovino samo zato, da jim čimprej pripravijo kruh, pa resno svetujem, da se dobro premislijo, pferedno dajo otroka v trgovino. Eksistencijski boj v vrstah trgovstva zavzema danes take dimenzije, da je treba tozadevno stvarnega in preudarnega pomisleka. Potreba po vajencih je v vsakem oziru popolnoma krita. Konkurenca je občutna, vsak gleda kako bo obdržal vsaj to kar ima. L. Š.

TRGOVINSKI MUZEJ V SOLUNU.

Trgovsko-industrijska zbornica SHS v Solunu, ki zelo dobro napreduje in vodi v sporazumu z generalnim konzulatom kraljevine SHS v Solunu živahno propagando za čim večji in boljši razvoj trgovinskih zvez med našo kraljevino in Grčijo, je določila velik salon svoje palače za to, da v salonu razstavi znatnejše število izvoznih predmetov naše države in da na ta način zainteresira za naše izvozne predmete odnotni trgovski svet. Zbornica v Solunu se je že pred časom obrnila na privredne kroge naše države, da ji pošljejo vzorce svojih produktov, toda odziv je bil razmeroma slab. Ker je v našem bitnem interesu, da imamo v Grčiji, kot najjačji konsumentski državi naših poljedelskih pridelkov, permanentno razstavo vseh naših izvoznih predmetov in je tudi v političnem interesu, da imamo v Solunu čim več naših ustanov, je prosil Generalni konzulat kraljevine SHS v Solunu naše ministristvo trgovine in industrije, da zainteresira vse naše trgovske in industrijske zbornice in poslovne kroge, da v svojem lastnem interesu, kakor tudi v interesu naše države pošljejo svoje vzorce solunski zbornici, ki jih bo v svojem trgovskem muzeju razstavila, kar bo istočasno najboljša reklama za trdke in njih proizvode. Nekatere trdke, ki so že poslane svoje vzorce, so že dobile več naročil iz Grčije in Soluna v obče. Zeleti bi bilo, da se tudi naši zainteresirani zanjamo za ta muzej in da dajo našemu konzulatu v Solunu svoje vzorce na razpolago s prošnjo, da jih razstavi v muzeju, kar bo za nje brezdvomno velike koristi.

Ljubljanska borza.

Tečaj 26. oktobra 1927	Povpr. ševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h gold. . .	22.885	22.915
Berlin 1 M	13.545	13.575
Curih 100 fr.	1094.—	1097.—
Dunaj 1 šiling	8.—	8.03
London 1 funt	276.25	277.50
Paris 100 fr	223.—	225.—
Trst 100 lir	309.375	311.375

LISTEK.

Dr. R. Andrejka:

Oris sedanjega stanja našega društvenega prava.

(Nadaljevanje.)

Prenehanje društva.

Pravna osebnost društva lahko preneha na dva načina: 1. prostovoljno ali 2. po oblastnem ukrepu brez volje ali proti volji društva.

1. Prostovoljno. Kadar se društvo prostovoljno razide, govorimo o razhodu ali razidu društva. To dejstvo, odnosno dejanje je svobodni izraz društvene volje, na katerega oblastvo nima nikakega upliva, samo da se drži dotični sklep v mejah statutarčnih določb. Ker pa je to eden najvažnejših činov društvene volje, je po navadi glede svoje veljavnosti vezan na določne formalne predpise, n. pr. da sme občni zbor o tem sklepati le s kvalificirano večino ali celo s kvalificiranim številom navzočih članov. Pri tem sklepanju se običajno določa tudi način likvidacije društvene imovine, ki se prepušča po navadi posebnemu likvidacijskemu odboru ali pa se določi pravna oseba, ki naj

bo, seveda, če na to pristane, naslednik društvene imovine. Ravno, ker se pri prostovoljnem razhodu vse podrobnosti likvidacije določijo še na zadnjem občnem zboru, ni potrebno, da pridejo določbe o nadaljnji uporabi društvene imovine za ta primer v pravila.

Predvsem pa se morajo iz te imovine poravnati vse višee obveznosti društva, med temi seveda najprej javne dajatve; potem šele civilno-pravne obveznosti. Ali imajo med temi prednost obveznosti društva napram nečlanom (dobavnikom itd.) ali napram članom, je vprašanje, ki spada v presojo rednih sodišč.

Javnost (upniki, dobavitelji, člani itd.) imajo pa velik interes na tem, da ob pravem času izvedo za prenehanje društva, saj so lahko na tem prav občutno materialno prizadeti. Mogoče je, da se skuša društvo, odnosno njegovo načelstvo z razidom, torej prenehanjem pravne osebnosti izriniti v to, da se odtegne težkim plačilnim dolžnostim, v katere je zašlo.

Poleg morebitne kaznivosti takih mahinacij po kaz. zakonu pa je v društvenem zakonu poskrbljeno, da pride to prenehanje do občega znanja. Po § 26 drž. zak. mora namreč odstopajoče društveno načelstvo prostovoljni razhod na

Težave naših izvoznikov.

V naslednjem prinašamo razsodbo v zadevi, ki nam v markantni luči kaže vse težave, ki jih imajo naši izvozniki v Italiji. Razlogi, ki so bili merodajni za razsodbo našega sodišča, nam slučaj, ki bo prav gotovo zanimal vse naše izvoznike, posebno pojasnijo in pravijo:

»Toženec je naročil pri tožniku 10.000 kilogramov svežega zelja po 1.50 Din za kg in tožnik mu je poslal, kot drugi del dobave s tovornim vlakom dne 27. avgusta 1925 ob 16. iz Ljubljane na naslov njegovega špediterja 5.335 kg zelja, ki je prispelo v Trst 30. avgusta 1927 (na nedeljo). Blago je bilo dostavljeno tožencu 31. avgusta in toženec ga je še isti dan pregledal, grajal in stavil tožniku na razpolago »kot nezrelo robo, puno vode«. Blago je dal tudi pregledati po izvedencu, ki mu je izdal pismeno potrdilo z dne 31. avgusta 1925, da je zelje večidel prazno, vetrasto, da ima v sredini vodo, da je nezrelo in zategadelj kratkotrajno. Zaslišan pri sodišču je izvedenec izpovedal in ocenil zgubo na 15 %. Toženec je potem zelje eksekutivnim potom prodal. Že tu je omeniti, da smatra izvedenec, zaslišan pri tem sodišču, ugotovitev toženčevega izvedenca, da je bilo zelje v notranjosti napolnjeno z vodo, za naravnost nezmislno, ker zeljnata glava ni v sredini nikoli prazna, da bi mogla držati vodo. Zelje se koncem avgusta tudi ne more označiti za »nezrelo«, ker se uporablja za kuhinjo in je sposobnejše za transport nego »belo«, šele v oktobru popolnoma dozorelo zelje, ki se uporablja za napravo kislega zelja. To so sicer dejstva, znana že vsakemu laiku v naših krajih.

Dočim trdi tožnik, da je poslal zdravo blago in dogovorno na nevarnost tožene stranke in da je ta z blagom razpolagala in ga deloma prodala, deloma dala v komisijo, trdi tožena stranka — kar tožnik zanika — da je naročila, da se pošlje blago brzovozno, hoteč s tem očividno trditi, da bi se pri tem načinu pošiljanja zelje ne pokvarilo.

Pri tem dejanskem položaju je za rešitev pričujočega spora merodajno: ali je bilo zelje že tedaj, ko se je oddalo železnici v prevoz, pokvarjeno, na čegavo nevarnost se je prevažalo in če je bilo oddano v prevoz kot zdravo, ali se je pokvarilo zategadelj, ker se ni poslalo brzovozno.

Po izpovedbi priče I. K. je smatralo sodišče za dokazano, da se je naložilo v vagon popolnoma zdravo zelje. Priča sam je blago nakladal in sicer v zaprt vagon, glavo po glavi in vse, kar je bilo slabega, se je odstranilo. Na zunaj je bila vsaka posamezna glava zdrava, ker so vsako posebej pregledali. S tem je dokazano, da je odposlal tožnik blago, ki je odgovarjalo pogodbi.

Da se je prevažalo blago na nevarnost in odgovornost tožene stranke, sledi iz določbe čl. 345, odst. 1. trg. zak. Toženec sam namreč niti ne trdi, da bi se bil

sklenil dogovor, da se odpošlje zelje na nevarnost tožnikovo in tudi ne, da bi se imelo dobaviti v kraju, kamor se je vršil prevoz. Pri zadnji razpravi je prišel sicer na dan s trditvijo, da je bil dogovorjen kot kraj izpolnitve Trst in je sodišče zategadelj o tej okolnosti dopustilo dokaz po zaslišanju strank in tožnika že zaslišalo, ali ker je toženec še pred zaključkom razprave tozadevni ugovor umaknil, je smatralo sodišče za nepotrebnost, da se dopušča dokaz izvede in zasliši tudi toženec, ki pri razpravi ni bil prisoten in ki bi se moral sicer zaslišati potom zaprosila sodišča v Trstu. Čim je spričo navedenega dognano, da je odposlal tožnik pogodbi vstrezajoče blago in da se je prevažalo to blago na nevarnost toženčovo, ima pravico, zahtevati za to blago pogojeno kupnino, ne glede na to, da je prišlo blago pokvarjeno na namembno postajo.

Na tej ugotovitvi ne more ničesar spreminiti ugovor toženčev, da se blago proti dogovoru ni poslalo »brzovozno«. Iz izpovedbe zaslišanega izvedenca železniške stroke izhaja namreč, da »brzovozna pošiljatev v vagonih ne pomeni, da ima železnica poslati dotični vagon s poštnim ali z brzim vlakom, ampak tudi taki vagoni se prevažajo s tovornimi ali brzotovornimi vlaki. Če zahteva stranka brzovozno pošiljatev in plača dotično višjo voznino, ima samo to pravico, da se mora blago dostaviti v določenem roku, oziroma da zakonitega dostavnega roka ne sme prekoračiti. Če bi se poslalo sporno blago kot brzovozno, bi znašal odpravi rok en dan in prevozniki rok tudi en dan, poleg tega pa je prišteti še dodatni rok, ki je bil z odredbo min. obračaja, oziroma G. D. K. O. Br. 25 od 6. marca 1926 določen za brzovozno robo na dva dni. Poprej so bili vsi ti dodatni roki dvakrat večji. Zakoniti dostavni rok bi znašal torej v tem primeru 6 dni. Upoštevati je še, da imajo italijanske železnice za potek na svojih progah še posebne dodatne dostavne roke.

Ker se je odposlalo blago, kakor zgoraj navedeno, 27. avgusta in je prispelo v Trsta že 30. avgusta, oziroma bilo dostavljeno tožencu že 31. avgusta, bi potemtakem tudi pri »brzovozni« pošiljati blago ne prispelo na svoje mesto prej, nego je v resnici prispelo. Če bi se tožnik torej tudi ne bil držal v tem pogledu dogovora, bi bilo to dejstvo v tem slučaju povsem nemerodajno. Zato je smatralo sodišče za nepotrebno preiskovati, ali je naročil toženec, da se ima poslati blago brzovozno. Rok, v katerem je blago dejansko prispelo na namembno postajo, je celo krajši od običajnega roka pri »brzovozni« odpremi.

Izvedenec K. K. je sicer izpovedal, da se zelje, če je naloženo zdravo in suho, ne more pokvariti v 4 dneh, tudi če je v zaprtem vagonu in da, če je prišlo v tem primeru kljub temu v Trst pokvarjeno, ni najti za to drugega vzroka, kakor, da je bilo mokro naloženo, ali pa

svoje stroške takoj objaviti v uradnem listu, vrhutega pa tudi prijaviti deželnemu oblastvu. Na ta način doznajo morebitni upniki, člani in druge osebe za prenehanje društva ter morejo pravočasno uveljaviti morebitne zahteve.

Pravna osebnost društva preneha pri prostovoljnem razidu s pravno veljavnim sklepom društvenega organa, ki je zato po pravilih upravičen (po navadi občnega zbora), ne pa morda šele s predpisano objavo v uradnem listu ali pa s črtanjem društva, ki ga odredi veliki župan v svojem katastru. Z razduženjem glavnega društva prenehajo tudi vse njegove podružnice, kar se mora ravno tako objaviti odnosno prijaviti. Z razduženjem društvene zveze pa ne prenehajo v njej včlanjena društva.

Ako bi se načelstva ali občni zbori podružnic temu upirali, potem je pač njih uradni razpust neizogiben. Čeprav ima uradni razpust vedno značaj konstitutivnega upravnega akta, bi v tem edinem primeru bil le deklarativnega pomena, ker je podružnica prenehala de iure že s prostovoljnim razidom matičnega društva. Uradni razpustilni odlok bi le uradoma ugotovil dejstvo, da je podružnica prenehala, ker ji pač manjka pogoj njenega pravnega obstoja,

namreč obstoj glavnega (matičnega) društva.

Mogoče pa je tudi primer, da glavno društvo deluje naprej, a da razpusti kako podružnico zoper njeno voljo. Takega razduženja ni moč podvajati pod pojmi uradnega razpusta, ker ga pač ni izvršilo oblastvo, ampak avtonomno društveno, čeprav v obliki prisilnega razpusta. Pritožba podružnice na upravna oblastva je torej nedopustna, razen če ima značaj nadzorstvene pritožbe, n. pr. če navaja, da je glavno društvo s tem razpustom prekoračilo svoje statutarne področje. V vseh drugih primerih gre pritožbe na vrhovni organ glavnega društva, po navadi torej na njega občni zbor.

Končno je omeniti še tako zvano fuzijo dveh ali več društev. To navidežno združenje dveh društev se da juridično izpeljati le tako, da se eno društvo prostovoljno razide, da pa njegovi člani vstopijo kot člani pri drugem društvu in da njegova imovina preide na to društvo. Ako bi pa imelo novo društvo docela drugačno ime, drugačne namene in drugačen ustroj kot prejšnja društva, potem gre za ustanovitev novega društva ob popolnem razduženju vseh za fuzijo določenih društev.

(Dalje prih.)

da so bile nekatere glave obgnite. To poslednjo domnevo smatra za manjverjetno, ker so koncem avgusta zeljate glave bolj poredkoma gnile in bi se v 4 dneh od same gnilobe druge glave težko pokvarile. Iz njegovega mnenja pa še ni dopusten zaključek, da se je v tem primeru naložilo mokro zelje, oziroma, da je ob nakladanju deževalo. Priča I. K. se ne spominja, kakšno vreme je bilo tedaj, izključuje pa, da bi bilo deževalo, ali vsaj močno, ker bi se sicer na to spominjal. Zaključek, da se zelje ni naložilo suho, že zategadelj ni mogoč, ker ni izključeno, da se je suho naloženo zelje šele med vožnjo premočilo. Izvedenec sam pravi namreč, da imajo vsi italijanski tovorni vagoni vetrila. Razume se, da pride pri močnem dežju voda v vagon tudi skozi ta vetrila, pa tudi drugod (n. pr. skozi streho), če vagon ni brezhiben. Že to so torej v tej pravdi z nobenim protidokazom izključene možnosti pokvare tudi za suho naloženo zelje, možnosti, po katerih ni več prinudeno zaključek, da je zelje moralo biti naloženo mokro, če se je v 4 dneh pokvarilo.

Konečno je omeniti še sledeče, kar sicer ni merodajno za rešitev te pravde, ali je ipak važno za ilustracijo toženčevega postopanja in pravilno oceno njegovih ugovorov.

Že izvedenec, zaslišan pri sodišču v Trstu, je izjavil, da je bilo približno 15 odstotkov blaga pokvarjenega. Toženec je smel tedaj samo ta del blaga zavrniti in staviti na razpolago, ker ni bila pošiljatev gospodarsko nedeljiva enota. On pa je zavrnil kar cel vagon. Iz izpovedbe izvedenca K. K. pa izhaja, da tudi, če bi se bilo v navzočem slučaju naložilo mokro zelje, bi se pokvarilo največjemu za 5 %. Namesto 5335 kg bi sprejel torej toženec okroglo 5070 kg in bi znašala kupnina za to množino Din 7605. Toženec pa je postavil tožniku v račun za prodano zelje Din 1585'55. Dočim bi že po mnenju svojega izvedenca smel zavrniti ali zavreči okroglo 800 kg, je postal zavreči celih 2135 kg in prodal ostalo takorekoč v mrtev kup, pri čemur sploh ni razvidno, kam je izginilo 419 kg.

Prodajo je izvršil v očitnem nasprotju z določbami zakona (čl. 345 trg. zak.) ker bi se tudi prodaja potom senzala, smela opraviti samo po tekoči ceni. Če se ta cena ne more doseči, je prodaja po senzalu nedopustna in je potrebna javna prodaja. Ta se pa, kakor je nesporno, ni izvršila. Vse postopanje, neizvršeni površnega in spričo izpovedbe izvedenca, naročenega po tožencu, očituje ne samo pomanjkanje one skrbnosti, ki jo predpisuje zakon, ampak naravnost ravnodušno preziranje in omalovaževanje interesov tožnikovih v zavesti, da je pri obstoječih razmerah tožnik proti takemu ravnanju itak takorekoč brez moči. Tako je ta slučaj naravnost tipičen primer za težkoče in riziko, kateremu so izpostavljeni naši izvozniki.

Ker sledi iz zgodaj navedenega, da je odposlat tožnik blago, ki je odgovarjalo pogodb in se je prevažalo to blago na nevarnost toženčeve, ni bil upravičen staviti ga tožniku na razpolago, ampak je bil dolžan blago sprejeti in pogojeno kupnino plačati (člen 346, 342 trg. zak.). Tožbenemu zahtevku je bilo zategadelj ugoditi.

* * *

V eni zadnjih številčk našega lista smo priobčili članek o postopanju italijanskih sodišč, kadar gre za izvršbo sodb naših sodišč v Italiji. To postopanje našemu tožniku, tudi če je še tako v pravici, jemlje skoro vsako upanje, da uspe. Smatramo, da je zadnji čas, da se razmerje pravne pomoči med našo in italijansko državo uredi tako, da bo tudi naš državljan prišel do pravice.

KREDITI ZA OGRSKO INDUSTRIJO.

Ogrska vlada namerava dovoliti industriji kredite do najvišjega zneska 40 milijonov pengö. V ta namen bodo izdali dolgoročne obligacije z nizkim obrestovanjem. Transakcijo bo izvedla najbrž centrala denarnih zavodov. Upajo, da se bo s pomočjo tega kapitala posrečilo dati industriji primeren razmah ter izvesti že dolgo časa nameravane razširitve in investicije ter racionalizacijo obratov.

SLADKOR.

Kubanski predsednik Machado se je poslužil svojih pravic, prisojenih mu po restriktivnem zakonu, in je nakazal 150.000 ton starih kubanskih zalog noustanovljeni eksportni družbi v prodajo. Ta je prodala vso množino bistveno pod dnevno ceno angleški tvrdki Tate in Lyle. Vseeno je bil pa to le udarec v vodo in se tendenca na ameriškem trgu ni nič spremenila. Glede bodoče omejitve na Kubi hoče menda Machado zaenkrat počakati in hoče videti, kako bodo izpadli dogovori z drugimi velikimi sladkornimi eksporterji sveta glede skupne akcije. Tudi o tem smo že pisali. Sodelovanje evropskih producentov na akciji za omejitev svetovne sladkorne produkcije je vsled posebnih evropskih razmer zelo težko. Razen Češkoslovaške, ki mora večino svojega pridelka eksportirati, delajo druge dežele večinoma za kritje domače potrebe in niso na ureditvi eksportnih cen tako zainteresirane kot ta. Zato presojajo izgleda kubanske akcije v splošnem precej skeptično.

Na drugem mestu govorimo, da so Francozi posnemali Kubo in da so veliko sladkorja prodali pod domačo tržno ceno. S tem se samo trgi begajo, posledice so pa zelo problematične, kakor smo videli zgoraj.

V Evropi gre kampanja svojo normalno pot naprej. Angleška sladkorna statistika nas osupne po velikem nazadovanju konsuma. V kampanjskem letu 1926/27 je znašal konsum 1.545.000 ton, leto prej pa 1.657.000 ton, kar pomeni 6-odstono nazadovanje. Pri tem pa ni upoštevan konsum domačega angleškega sladkorja, ki ga je bilo letos za ca 70.000 ton več kot lani; a vseeno ostane še 2-odstotno nazadovanje. Manjši konsum in večja domača produkcija se zrcalita tudi v številkah importa, ki s svojimi 1.628.000 tonami v kampanjskem letu 1926/27 zaostajajo za prejšnjim letom za ca 300.000 ton.

Češkoslovaška končna statistika za leto 1926/27 in za leto 1925/26 izkazuje sledeče številke (v tisočih ton):

	1926/27	1925/26
Skupna produkcija	1043	1497
Domača poraba	370	408
Skupni eksport	708	1080
Končne zaloge	8'7	43'7

Misliti moramo tudi na prejšnje zaloge. Konsum sladkorja v kampanjskem letu 1926/27 se je namreč prejšnjemu letu zmanjšal za ca 8%. Nazadovanje eksporta se tiče vseh odjemalnih dežel, razen Finske, Grške in nekaterih manjših. Najbolj je nazadoval eksport v Švico, od 136.000 ton na 44.000 ton, posledica tarifne politike.

ŽITO.

Na svetovnih trgih žita je bila opažati v zadnjem času velika opreznost, tako na strani producentov kot na strani konsumentov. Tri četrtine nemške pšenice je tako slabih (po zasebnih poročilih), da jih ne bodo premleli, temveč jih bodo porabili samo kot krmilo. Bajje tudi v Kanadi kvaliteta ni tako izborna, kot so pričakovali, in Kanada je sedaj najvažnejša dežela svetovne pšenične produkcije. Dosedanji dovozi v državi Manitoba vsebujejo samo drugovrstno, tretjevrstno in četrtovrstno robo, prvo vrstne je le prav malo. Opreznost konsuma ima svoj vzrok v izredno slabi prodaji moke, ki sili mline, da kolikor mogoče malo kupijo. Dalje upa konsum, da bo spričo letošnjih ogromnih množin žita prišlo vseeno še dosti dobrih kvalitet na trg, ki jih bo mogoče pozneje enkrat dobiti po dosti nižjih cenah. — O eksportnih možnostih Rusije so se širile v zadnjem času različne vesti. Kmetje so postali zelo previdni in mislijo najprvo nase, da ne bi bili zopet izročeni lakoti kot v prejšnjih letih. Izgledi avstralskega pridelka so se po zadnjem dežju zelo zboljšali, čeprav so sedanje cenitve še zmeraj pod lanskimi. V Argentini bo pa pridelek pšenice zopet izboren.

KONGRES USNJARJEV V ZÜRICHU.

Na zborovanju o sedanjem položaju na trgu kož je mednarodna usnjarska zveza sprejela v Zürichu sledečo resolucijo: »Stalni odbor Mednarodne usnjarske zveze je soglasnega mnenja, da pomeni stalno dvigovanje surovih in izgotovljenih kož za usnarje nevarno

položaj. Zato poziva usnarje, naj pri nakupovanju pazijo na cene in naj dvignejo prodajne cene na višino, ki je v zvezi s ceno za nakup surovega materiala, ali pa naj nakupovanje omejijo. Odbor opozarja vse usnarje prav posebno tudi na rastočo nevarnost pomnožene uporabe usnjenih nadomestil, katere uporaba je omogočena vsled visoke cene usnja. Zato pozivlja odbor usnarje še enkrat k skrajni previdnosti pri nakupih in priporoča narodnim organizacijam, naj na najbolj pripraven način opozarjajo na potrebo stabilizacije cevi v surovih kožah.

ZASTOPSTVA, PONUDBE IN POVPRASEVANJA.

Za investicije ameriškega kapitala pri nas. Večja čikaško - njujorska tvrdka se je obrnila na naš konzulat v Čikagu z vprašanjem, da li bi bila pri nas prilika za investicije v večjem stilu. Iz razgovora s predstavnikom tvrdke je bilo posneti, da se misli 1. na eksploatacijo rud (železa, bakra) v zvezi z zgraditvijo tovarna za predelavo teh rud na mestu in njih prodajo v naši državi in v inozemstvu, 2. na električne, gasne in hidraulične instalacije, 3. na konstrukcije pristanišč, železničnih potov, 4. na lesno industrijo. Konkretni predlogi z načrti, številkami, pogoji za koncesijo itd. bi bilo poslati ministrstvu trgovine in industrije (IV. oddelek), da jih pošlje našemu konzulatu v Čikagu.

Trgovina.

Pooblaščen trgovinska agencija SHS v Budimpešti. Pooblaščen trgovinska agencija SHS v Budimpešti (V. Vilmos csaszar ut 26) se je izza 1. avgusta t. l. na novo reorganizirala in si je postavila za cilj: 1. da na zahtevo posameznih gospodarskih organizacij in trgovcev daje vse potrebne informacije, ki se nanašajo na sklepanje trgovskih poslov, kakor tudi reference o solidnosti in solventnosti posameznih trgovskih podjetij; 2. da na zahtevo posameznih gospodarskih organizacij in trgovcev da na razpolago svoje usluge, bodisi kot običajen posrednik ali komisijonar; 3. da da vsem potrebne informacije, koje se nanašajo na zaključitev trgovskih poslov, kakor n. pr. o kapaciteti posameznih podjetij, o moči produkcije in konsuma, o gibanju cen, o trgovskih običajih, o transportnih prilikah, o carinskih in drugih pristojbinah, o izvoznih in uvoznih prepovedih, kakor tudi vse informacije, ki olajšajo dobivanje kredita pri bankah. — Pisarna agencije se nahaja v udobnih prostorih in je tam za naše trgovce in potnike, ki potujejo v Budimpešto, na razpolago tudi soba za delo, kjer morejo nemoteno obavljati svoje tekoče posle. Nadalje imajo tam na razpolago tudi pisalni stroj in telefon ter eventualno tudi tolmača in vodnika za mesto. Agencija je tudi pripravljena, da na eventualna zaprosila zagotovi in rezervira tudi sobe v hotelu in da da informacije o življenjskih prilikah v Budimpešti.

Licitacija starih vojaških predmetov. Intendantsko slagalište mornarice v Tivatu obvešča, da pri zadnji licitaciji za prodajo starih predmetov se niso mogli pripustiti nekateri prijavniki k licitaciji, ker niso imeli v zmislu zakona o državnem računovodstvu potrebna potrdila. Da se to ne pripeti tudi še v bodoče, opozarja Uprava slagališta v Tivatu vse zainteresirane, ki reflektirajo na nakup starih predmetov pri upravi, da si preskrbijo pravočasno vsa potrebna potrdila.

Industrija.

Pomen pristopa Francije k mednarodnemu kartelu umetne svile. Največja francoska skupina umetne svile, Comptoir des Textiles Artificiels, je priglasila svoj pristop k mednarodnemu kartelu umetne svile. To je zelo pomembno. Morda najvažnejši izven kartela stoječ producent bo v bodoče delal z roko v roki z nemško-angleško-italijansko skupino umetne svile, vsaj kar se tiče politike cen in produkcije. Kakor pravijo, zaenkrat še ne bo prišlo do finančnih zvez, kakor obstojijo med Glanzstoff, Courtaulds in Snia Viscosa. Pomen pristopa Francije obstoji zlasti v tem, da se zavaruje domači trg. Je še več francoskih tovarn umetne svile, ki se pa sedaj

ne bodo mogle več držati in bodo morale prej ali slej prositi za sprejem v novo zvezo. Priključitev Comptoir-a mednarodni zvezi je za domači francoski trg največje važnosti; poleg tega je pa zelo važna tudi za svetovni trg umetne svile; odstranjena je s tem pristopom vsaka nevarnost tvorbe nasprotnega trusta.

Ford in General Motors. Smo že zadnjič pisali o tem. Boj obeh skupin za osvojitve ameriškega trga je bil kar naenkrat končan, z dogovorom. General Motors Co. prepustiti majhne vozove popolnoma Fordovi družbi in se bo omejila samo na fabrikacijo srednjih tipov. Za protiuslugo preneha Ford z izdelovanjem Lincolnovih avtomobilov. Zato tudi še ni prišel na trg pričakovani novi Fordov avtomobil, kojega prihod na trg so napovedovali za 15. september.

Tovarna šunke v Turčiji. Močna interesna skupina ima namen, da zgradi v Adani tovarno šunke. Adana je v Mali Aziji. Veliki lovi na divje prašiče v okolici mesta in v vsem vilajetu bodo dali izboren material. Z ustanovitvijo novega podjetja hočejo doseči dva namena naenkrat: očiščenje vilajeta od številne nadležne živali in nabavo cenenejšega eksportnega blaga, ki ga inozemstvo zelo dobro plača.

Promet.

Elektrifikacija avstrijskih zveznih železnic. Avstrijski trgovski minister dr. Schürff je govoril: »Danes je elektrifikacijsko delo v Avstriji toliko napredovalo, da ima pretežno največ del zveznih železnic na Tirolskem in Vorarlberškem že električni obrat in da bo prišla v letu 1928 Salzburška na vrsto. Z dopolnitvijo elektrifikacijskih del do Salzburga bo elektrificiranih 623 km avstrijskih zveznih železnic, to je dobra osmina vsega omrežja, ki meri 4800 km. Za teh 623 kilometrov se porabi na leto 420.000 ton premoga, kar pomeni ogromna razbremenitev avstrijske trgovske in plačilne bilance. Poleg tega so ta elektrifikacijska dela domače narodno gospodarstvo prav izredno poživela. Vsa dela do Salzburga so preračunjena na 280 milijonov šilingov, in od tega denarja so ostale najmanj tri četrtine doma. Zadnje avstrijsko posojilo bo omogočilo tudi elektrifikacijo železnice do naše meje.

RAZNO.

Letina oliv na Krfu se začne novembra in takoj potem se preša olje. Najboljše olje v Grčiji se producira na Krfu. Na žalost niti lanskega, niti predlanskega leta niso oljke dale dovoljnega sadu in to zbog vremenskih nezdod in se zato letošnja letina pričakuje z največjo nestrpnostjo, kajti če bi bila tudi letošnja letina slaba, bi pomenilo to veliko katastrofo. Olivno olje je glavni proizvod otoka Krfa. Res, da se pridelava na Krfu tudi mnogo oranž, mandarinov in raznega sadja, kar se vse pošilja v Atene, toda to so malenkosti napram dobri letini olja, ki znaša do 300.000 sodov (sod se računa na 50 ok). Letos se pričakuje, da bo znašala letina do 150 tisoč sodov, tedaj celokupno 7.500.000 ok, katerih vrednost se računa povprečno po 30 drahem, tedaj vsega skupaj 225.000.000 drahem.

Produkcija sladkorne repe in sladkorja v Španiji. Produkcija sladkorne repe v Španiji predstavlja letno 1½ do 2 milijona ton, a zemljišče, zasajeno z sladkorno peso, obsega okoli 80.000 ha. Od gornje količine sladkorne repe se pridobiva ca 10.000 ton sladkorja, kar znaša po povprečnih tržnih cenah 330 milijonov pesetov. Po teh podatkih zavzema Španija, kar se tiče produkcije sladkorja v Evropi sedmo mesto. Razum sladkorne repe se producira v Španiji tudi sladkorna trstika, ki se ne producira v nobenem kraju Evrope razen v Španiji. Sladkorne trstike se pridelava letno približno 100.000 ton, od česar se pridobiva 7000 ton sladkorja. Ker je sladkor, ki se dobiva iz trstike, slabše kvalitete kot sladkor iz sladkorne repe, pada kultiviranje trstike in kmalu bo trstika iz Španije popolnoma izginila. Poleg gornje količine sladkorja, ki se producira v Španiji, uvaža se še iz inozemstva v svrhu kritja domačega konsuma letno okoli 25 do 30.000 ton sladkorja. Ugotovljeno je, da pride na enega prebivalca v Španiji 10-kg sladkorja letno.

Sadna letina v Španiji. Po poročilu našega poslanstva v Španiji je bila sadna letina v Španiji tako obilna, da predstavlja celi problem za vlado, ker so cene tako padle, da ne bodo mogli producenti kriti niti svojih stroškov. Zlasti dobro je rodila vinska trta. Vinska industrija je že krila svoje potrebe in po grozdju sploh ni več povpraševanja, ker ni več niti kleti na razpolago ter se grozdje prodaja po zelo nizkih cenah. Te dni se je prodajal 1 kg grozdja po 5 centimosov. Da bi se kolikor toliko ščitila produkcija grozdja, je španska vlada določila minimalno prodajno ceno in sicer 10 centimosov za kilogram. Obenem je španska vlada podvzela potrebne mere, da se čim prej najdejo tržišča v inozemstvu, da bi se mogel plasirati prebitok pri produkciji grozdja.

Borza dela v Mariboru. Od 16. do 22. oktobra je v Mariboru iskalo dela: 89 moških in 49 ženskih, t. j. 138 oseb, 87 službenih mest je bilo prostih, delo je dobilo 60 oseb in sicer 36 moških in 24 ženskih, odpadlo jih je 42, odpotovalo pa 34. Od 1. januarja do 22. oktobra pa je dela iskalo 7209 oseb, 4183 osebam je bilo delo ponujeno, 2733 oseb je dobilo delo, 2709 oseb je bilo izbranih iz evidence in 1263 jih je odpotovalo. — Pri mariborski borzi dela dobe delo: 4 viničarji, 2 hlapca, 3 majarji, 1 pečar, 1 klepar, 1 krojač, 1 čevljar, 4 zidarji, 1 sodar, 1 kovinotlačitelj, 6 lakirnikov, 1 kolar, 1 mlinar, 1 mizar, več vajencev (tapetniške, mizarске, mlinarske, pekarske, kovaške in krojaške obrti), nadalje: 13 kmečkih dekel, 1 kmečka gospodinja, 9 kuharic, 7 služkinj, 2 vzgojiteljici, 2 varuški, 1 kuharica za v restavracijo, 1 hotel. sobarica, 5 šteparic za gornje dele čevljev, 2 kuharici k financarjem in 1 šiviljska vajenka.

Tovarna vagonov »Ferrum« v Subotici potrebuje 20 mizarjev in 50 ključavničarjev. Samo dobre moči naj se javijo pri Borzi dela v Mariboru, kjer dobijo nadaljna pojasnila.

Drobne vesti. Consolidated Cigar Co. v U. S. A. je med največjimi podjetji za izdelovanje cigar. Ima tovarne v 40 mestih. Sedaj je najela po 6½ % posojilo v znesku 11 milijonov dolarjev. — Število brezposelnih v Avstriji je v prvi polovici oktobra nekoliko naraslo in je znašalo 15. t. m. 120.717; na koncu lanskega oktobra 151.000, na koncu letošnjega februarja 244.000. — Lani je šlo največ češkoslovaške malase v Belgijo, letos pa v prvi vrsti v Avstrijo, Jugoslavijo in Ogrsko. — Odredba poljskega državnega predsednika o stabilizaciji zlata določa njegovo vrednost tako, da bodo nakovali iz 1 kg čiste kovine zlatnikov v vrednosti 5924,44 novčih edinic. — Bodoča seja Zveze jekla se bo vršila v prvi polovici novembra v Parizu. — Vesti iz Berlina pravijo, da so vse govorice o novih ruskih kreditih na podlagi državne-

ga nemškega jamstva brez podlage. — Državni dohodki Avstrije za september so dosti višji kot v avgustu in bo mogoče izplačati na posojilo Zveze narodov par milijonov šilingov več. — Pred par tedni je bilo na Ogrskem mnogo razburjenja, ker je prišel trust Atlantica, ki se je pečal v prvi vrsti s pomorsko plovbo, v konkurz. Vlada je sedaj poskusila izpeljati sanacijsko akcijo. — »Matin« poroča o poizvedovanju francoske policije glede nekaterih gospodarskih krogov, ki hočejo napraviti kartel za izvoz odvisnega sladkorja, z namenom, da ohrani na domačem trgu višjo ceno za sladkor. Glej članek. — Polletna bilanca avstrijske Bodenkredit je vsestransko zadovoljila; tako kreditorji kot debitorji izkazujejo zelo velik prirastek. — Na poljskem dolarskem posojilu je z določenim zneskom udeležena tudi češkoslovaška Narodna banka. Po belgijskem kreditu je to drugi slučaj, v katerem jamčijo notne banke evropskih držav za inozemsko posojilo. — Na angleškem bodo s stroški 400.000 funtov zgradili novo sladkorno rafinerijo. — Poljske petrolejske rafinerije so sklenile dvigniti cene za 2 do 2½ % zlata pri 100 litrih, odgovorno splošnemu zvišanju petrolejskih cen na svetovnem trgu.

Incasso-organizacija. S tem članom prinašamo mnenje avstrijskega državnega pravdnika dr. Georga Theimerja, ki ga je podal v dunajskem strokovnem glasilu »Der Handel«. Člankar razpravlja podrobno o hibah veletrgovine glede na sedanji gospodarski položaj.

Člankar izvaja: Vsi znaki kažejo, da se je lotila sedanjega gospodarskega življenja mrzlična negotovost. Dva motiva obvladujeta dandanes naše gospodarstvo: nesigurnost kreditov in nedostatno razpečevanje blaga. Razlogi so znani, istotako njih posledice, ki jih občuti vsakdo na svojem lastnem telesu. Zato naj jih le na kratko posnemamo: imetnik mora blago prodati; ker pa zaostaja prodaja, ga mora oddajati po nižjih cenah ter dovoljevati kupcem dolgotrajne plačilne roke. Kreditna sigurnost pa veleva nasprotno: Stroge in kratke plačilne pogoje! Vsled tega nasprotja nastane prisilna prodaja.

Imena ustanoviteljev hranilnic: Schulze-Delitsch in Raiffeisen so obče znana. Vlagatelji so hkrati člani hranilnične zadruga in se medseboj dobro poznajo. Po tem sistemu se torej lahko nudi zadržniku kreditno pomoč, omogoča dobro obrestovanje in poveča skupno premoženje. Tudi incasso-organizacija je treba zasnovati na tem stališču, t. j. stališču solidarnosti. Organizacija pa mora biti ločena po strokah, v katerih se družabniki medseboj dobro poznajo, da lahko vzajemno proučujejo in bele-

žijo premoženje in aktivno moč posameznikov. Le tako jih je mogoče obvarovati izgube terjatev, ako ima organizacija obči pregled in evidenco premoženjskega stanja dolžnikov in udeležencev. Ta pregled ne more varati, ker ne zastara in se avtomatično obnavlja. Ker so člani hkrati upniki organizacije, jim bo ta najboljše iztirjevalka ali vsaj nasvetovalka, po kateri poti je priti do svojih terjatev. Incasso-organizacija ima vso drugo smer kakor društvo kreditorjev. Prva ima namen, obvarovati člane pred katastrofo, slednja pa ima namen rešiti po katastrofi z združenim terjatvenim kapitalom to, kar se rešiti da. Incasso-organizacija poskrbi pravočasno, da poravna dolžnik svoj dolg. Ako ve dolžnik, da izgublja vsled neporavnane dolga kredit le pri enem upniku ali da bi moral razkrinkati svoje težko prikrito finančno stanje, se bo brezdvomno hitro pobrigal, da poravna tirjatev. Trajno pokritja nezmožnemu dolžniku, ki ima mnogo upnikov, se posreči da jih delj časa vara, ker ne vedo ti eden za drugega. Pri incasso-organizaciji pa mora tudi ta vsled enotnih oziroma združenih terjatev svojih dolgov uvideti situacijo in to, predno še potegne več upnikov v nesrečo. Organizacija nudi svojo pomoč že v slučaju, da obstojajo plačilne težkoče, ki pa javnosti še niso znane. S kolegijalno uvidevnostjo in pripomočjo organizacije se tostvarne zadeve urede.

Na ta način se obči trgovski kapital obvaruje pred izgubo, povzročeno po posameznikih, ter prepreči uporabo večjega kapitala za dolgotrajne pravde. Vse incasso-organizacije bi se končno združile v skupno centralo, ki bi izločala vsa dvomljiva podjetja iz svojega področja.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 28. oktobra t. l. ponudbe gled dobave trtnih vrvic in motvoza. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem oddelku te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 2. novembra t. l. ponudbe glede dobave 250 m³ sejanege dolomitnega peska. — Direkcija državnega rudnika v Zabukovci pri Celju sprejema do 8. novembra t. l. ponudbe glede dobave 22.000 kg sena. — Komanda pomorskega arsenala v Tivtu sprejema do 17. novembra t. l. ponudbe glede dobave raznega materiala (klobučevina, platno, igle, čopiči, ometni papir, pergamentni papir, jelove deske itd.). — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 27. oktobra t. l. pri Intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede do-

bave 4.000 kg letošnjega fižola. — Dne 5. novembra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Subotici glede oddaje 5.000 pil v ostrenje; dne 7. novembra t. l. pa glede dobave plošč od azbest cementa in žebeljev za iste. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

TRŽNA POROČILA.

Mariborski trg dne 22. oktobra 1927. Vsled padle temperature (+ 9° C) je bilo to pot že 65 slaninarjev na trgu, ki so prodajali svinjino in slanino vsled velike dobave bolj po ceni, kakor navadno. S krompirjem, čebulo, svežim zeljem in drugo zelenjavo naloženih voz je bilo 70, s sadjem pa 8. Drugače je bil trg prav dobro založen in obiskan. Cene so večji del ostale neizpremenjene, pač pa so domači mesarji prodajali govedino malo ceneje. — **Perutnine** in domačih živali je bilo okoli 700 komadov, med temi je bilo nad 100 puranov in nad 20 gosi, katere so se prodajale za pitanje za božič. Cene so bile piščancem 8 do 30, kokošim 35 do 50, racam 30 do 40, gosem 50 do 80, puranom 60 do 125, domačim zajcem 10 do 35, golobom 25 do 30, grlicam 35 Din za komad. **Krompir**, zelenjava, druga živila, sadje ter cvetlice. Cene so bile krompirju Din 1 do 1,75, čebuli 1,50 do 3, česnu 10 do 14, glavni solati 1 do 2, hrenu 8 do 10, kislemu zelju 4, kisli repi 3, zeleni papriki 8 do 10, paradižnikom 2 do 4, maslu surovemu 36 do 40, kuhanemu 44 do 48, čajnemu 50 do 60 Din za kg; mleku 2 do 2,50, smetani 12 do 14, olju olivnemu 20 do 24, bučnemu 18 do 22 Din za liter, sirček 4 do 8, jajca, ki so se zopet podražila 1,50 do 2 Din komad. Cene sadju se znatno niso spremenile, ker v teku pretečenega tedna se je zimsko sadje začelo zopet izvažati v inozemstvo in zato se bo bržkone kmalu podražilo. Cene so bile jabolkom 4 do 8, hruskam 6 do 10, breskvam 12, orehom 10, luščenim orehom 40 do 52, dateljem 35 do 35, mandeljem 45 do 50, maku 16 Din, grozdju 10 do 16 Din kg; limonam 0,75 do 1,50 komad, kostanju surovemu 2 do 3, pečnemu 6 Din liter. Cvetlicam 0,50 do 7, z lonci vred 15 do 50 Din komad. To pot je bilo tudi mnogo umetnih cvetlic in nagrobnih vencev na trgu, ki so se prodajali po Din 10 do 200 komad. — **Lončena** in lesena roba se je prodajala po Din 1 do 100, brezove metle 2,25 do 6 dinarjev komad, koruzna slama pa po 25 do 35 Din vreča. — **Seno** in slama na mariborskem trgu. V sredo 20. oktobra je bilo kljub slabemu vremenu 11 voz sena in 4 voze slame na trgu. Cene so bile senu Din 55 do 82,50 Din, slami pa 40 do 45 Din za 100 kg. Slama se je prodajala tudi po Din 1,75 do 2 za škop.

Malinovec

zajamčeno pristne, izborne kakovosti, izdelan samo iz pravih gorskih malin, kakor tudi neoslajen MALINOV SOK (Succus), prodaja v vsaki množini po zmernih cenah tvornica

„ALKO“

družba z o. z. LJUBLJANA, Kolizej.

VELETRGOVINA

kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN

LJUBLJANA

Zaloga sveže prazne kave, mletih dišav in rudniške vode.

Točna in solidna posrežba!

Zahtevajte cenik!

VINOCE

tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana

nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz pristnega vina.

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadst.

Veletrovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporeča

špecerijsko blago

raznoverstno žganje, moko in deželne pridelke. Raznoverstno rudniško vodo.

Lasna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom. Ceniki na razpolago!

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA

GREGORČIČEVA 23

TRG.-IND. D. D.

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, lepake, poselnice itd. * LASTNA KNJIGOVARNICA. * TELEFON. 17. 2552.

Ureja ANTON PODGORŠEK. — Za Trgovsko-industrijsko d. d. »MERKUR« kot izdajatelja in tiskarja: A. SEVER, Ljubljana.